

**6-7 yoshli bolalarni maktabga tayyorgarlik monitoringini oshirishda
tarbiyachi mahorati.**

**Jizzax davlat pedagogika universiteti stajyor-o‘qituvchisi
Sultanova Nilufar**

Annotatsiya: Mazkur maqolada 6-7 maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabga sifatli tayyorlanishida tarbiyachining yangi usullar va shakllardan foydalanishi, ota-onalar bilan hamkorlik yo‘llari hamda maktabgacha ta’lim tashkiloti pedagoglari bilan hamkorlik qilish usullari haqida keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Maktabgacha yosh, tayyorlov guruhi, pedagog, kun tartibi, ta’lim-tarbiya, ilk qadam, davlat talablari.

Аннотация: В данной статье описано использование воспитателями новых методов и форм, способы сотрудничества с родителями, а также методы сотрудничества с педагогами дошкольных образовательных организаций в качественной подготовке детей 6-7 лет к школе.

Ключевые слова: дошкольный возраст, подготовительная группа, педагог, повестка дня, образование, первая ступень, государственные требования.

Abstract: This article describes the use of new methods and forms by educators, ways of cooperation with parents, as well as methods of cooperation with teachers of preschool educational organizations in the qualitative preparation of children 6-7 years old for school.

Keywords: preschool age, preparatory group, teacher, agenda, education, first stage, state requirements.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni, ayniqsa tayyorlov guruhi bolalarini maktabga sifatli tayyorlanishlari ularning bilimlarini monitoringining qanchalik to‘g‘ri olib borilayotganligiga bog‘liq albatta. Shu boisdan, ham O‘zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo‘yiladigan Davlat talablari ishlab chiqilgan bo‘lib, mazkur davlat talablari O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida” PQ- 595-son va 2016-yil 29-dekabrdagi PQ – 2707 – son “2017-2021 - yillarda maktabgacha ta’lim tizimini yanada takomillashtirish chora – tadbirlari

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 2. February 2024

to‘g‘risida” gi qaroriga asosan ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlantirish, ta‘lim – tarbiya berish, maktab ta‘limiga tayyorlash bo‘yicha davlat talablarini belgilaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlantirish va maktabga tayyorlash jarayoni oldiga qo‘yilgan maqsad va vazifalarning bajarilishi «Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar ta‘lim-tarbiyasiga qo‘yiladigan Davlat talablari» orqali nazorat qilinadi. Davlat talablaridan maktabgacha yoshdagi bolalarga beriladigan ta‘lim-tarbiya mazmunining asosiy yo‘nalishlari hamda ularning maktabga tayyorgarlik darajasiga qo‘yiladigan minimal talablar belgilab berilgan bo‘lib, u davlat hujjati sifatida e‘tirof etiladi.

“Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo‘yiladigan Davlat talablari” ning 2-bobida Davlat talablarining mazmuni atroflicha yoritilgan bo‘lib, davlat talablarining asosiy maqsadi – mamlakatimizda o‘tkazilayotgan ijtimoiy – iqtisodiy islohotlarni, rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ilg‘or tajribasi hamda ilm – fan yutuqlari va zamonaviy informatsion kommunikativ texnologiyalarni inobatga olgan holda, maktabgacha ta‘lim tizimida har tomonlama mukammal va intellektual rivojlangan, barkamol avlodni tarbiyalash lozimligi belgilab berilgan. Shunday ekan, maktab ta‘limiga 6-7 yoshli bolalarni sifatli tayyorlashda va ularning maktabga tayyorgarlik monitoringini oshirishda davlat talablarining to‘g‘ri amalda qo‘llanilishi natijasida, maktabga tayyorlov guruhi bolalaridan kutilayotgan natija yil yakuniga kelib o‘z samarasini ko‘rsatadi. Sababi, maktabga tayyorgarlik davrida 6-7 yoshli tayyorlov guruhi bolalari yoshi va intilishi, hamda qiziqishlari bo‘yicha beshta rivojlanish markazlariga to‘g‘ri yo‘naltirishi, qolaversa mashg‘ulotlarni yangi noan‘anaviy usullar bilan tashkil etilishi orqali ta‘lim olishini to‘g‘ri tashkil etilishi maqsadga muvofiqdir. Qolaversa, bolalar maktabgacha ta‘lim tashkilotida kun davomida turli faoliyatlar jarayonida tarbiyachi hamda pedagoglar tomonidan kuzatuvlar, savol – javoblar, o‘yin jarayonlari orqali nazorat qilinishi hamda egallangan bilimlari mustaxkamlanib borilishida bu yetarlicha samara ko‘rsatadi .

Tarbiyachining bolalarni o‘ziga sezdirilmagan va unga halaqit qilmagan holda tashkil etgan kuzatishlari natijalari ularning monitoringini ko‘rsatuvchi bolaning rivojlanish xaritasiga belgilab boriladi.

Maktabgacha ta‘lim tashkiloti tarbiyalanuvchilari monitoringini aniqlash maqsadida o‘tkaziladigan kuzatuvlar uch bosqichdan iborat bo‘lib, ular dastlabki,

- yangi o‘quv yili boshida ya‘ni, (sentyabr oyida),
- oraliq (dekabr – yanvar oylari davomida),

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 2. February 2024

-yakuniy esa (may oyida) o‘tkaziladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo‘yiladigan davlat talablari vazifasi sirasiga shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim – tarbiyani amalga oshirish, bolalarda ijtimoiy – kommunikativ, axloqiy, estetik, jismoniy va intellektual sifat va salohiyatni uyg‘un holda rivojlantirish, maktabgacha yoshdagi bolalarda mas‘uliyatlilik, mustaqillik, liderlik xislatlarini shakllantirish, bolalarning yosh, psixologik va individual hamda jismoniy xususiyatlari, qobiliyatlarini inobatga olgan holda ta‘lim – tarbiya jarayonlarini tashkil etish kiritilgan. Maktabgacha yoshdagi bolalarni xususan, maktabga tayyorlov guruhi bolalarini maktabga tayyorgarlik monitoringini oshirishda to‘g‘ri tashkil etilgan kunlik faoliyatlar ularni monitoringini takomillashtirishda ma‘lum darajada ahamiyotlidir. Maktabgacha ta‘lim tashkilotida bola ertalabki yettidan kechki oltiga qadar bo‘lar ekan, u har bir to‘g‘ri tashkil etilgan faoliyatdan o‘zi uchun kerakli bilimni oladi. Shu boisdan ham, buni yaxshi tushungan holda tayyorlov guruhi tarbiyachisi 6-7 yoshli bolalarning kun tartiblarini to‘g‘ri tashkil etish va ularni mashg‘ulotlar, faollik markazlariga bo‘lgan qiziqishlarini oshirish maqsadida bir qancha yangi usullarni, oila, pedagoglarning o‘zaro hamkorliklari va maktab bilan hamkorlik kabilar bilan, sifat va samaradorlikka erishishi uchun yangi usullarini ishlab chiqilishi va ishlab chiqilgan usullar albatta amaliyot jarayonida qo‘llanilishi lozim. Shuni alohida ta‘kidlash joizki, maktabgacha ta‘lim tashkilotining maktabga tayyorlov guruhi tarbiyachisi zimmasiga ulkan mas‘uliyat tushadi. Chunki, 6-7 yoshda bolalarning iste‘dodlari va iqtidorlari yaxshigina namoyon bo‘la boshlaydi. Buni esa tarbiyachi o‘z vaqtida payqay olishi va ular bilan badantarbiya, mehnat, o‘yin, mashg‘ulotlar jarayonlarida, markazlarga yo‘naltirgan holda qolaversa, yakka holda shug‘ullanib bolaning iste‘dodini va iqtidorini to‘g‘ri yo‘naltirmog‘i darkor. Buni yaxshi anglagan tayyorlov guruhi tarbiyachisi bolalarni iste‘dodlari va iqtidorlarini yuzaga chiqarish hamda ularni maktabga tayyorgarliklarini takomillashtirish maqsadida boshqa pedagoglar masalan; musiqa raxbari, jismoniy tarbiya yo‘riqchisi, xareograf, psixolog, til o‘qituvchilari kabilar bilan pedagogik hamkorlik ishlarini muntazam olib borishi va seminarlar va o‘quv treninglari orqali kasbiy tajribalar almashishi lozim. Bizga ma‘lumki, maktabga tayyorlov guruhi bolalarining kun tartibida 9:00-10:50ga qadar didaktik o‘yinlar, mustaqil faoliyatlarga ajratiladi. Didaktik o‘yinlar, mustaqil faoliyat davomida bola har kuni qaysidir mashg‘ulot yoki faollik markazlarida shug‘ullanadi. 6-7 yoshli maktabga tayyorlov guruhi bolalari shu faoliyatlar davomida o‘zi uchun zarur bilimni egallab boradi. Tarbiyachi esa mashg‘ulot yoki faollik markazida shug‘ullanayotgan vaqt

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 2. February 2024

mobaynida bolalarni o‘ziga sezdirilmagan holda kuzatib boradi. Va mashg‘ulotlarda shug‘ullanish hamda faollik markazlarida ishlash jarayonlarida orqada qolayotgan, o‘zlashtirishga qiynalayotgan bolalar bilan kunning ikkinchi yarmida yakka holda ish tashkil etadi. Yakka holda bola bilan ishlash tarbiyachiga bolaning ichki kechinmalarini yaxshi tushunishga va bolaning o‘zlashtirmagan bilimlarini o‘zlashtirishiga va bolaning ichki dunyosiga kira olib uni yaxshiroq anglashga imkoniyat yaratdi. Tarbiyachi bola bilan kunning ikkinchi yarmida yakka holda shug‘ullanib, uning kunning birinchi yarmida egallay olmagan bilimni egallashida yordam beradi, o‘tilgan mavzuni mustahkamlash bilan uning maktabga tayyorgarlik darajasini oshishiga erishadi. Bu esa o‘z o‘rnida bolaning maktabga tayyorgarlik monitoringini o‘shishiga olib keladi. Agar bolada mashg‘ulotga hamda rivojlanish markazlariga nisbatan qiziqish yo‘qligini sezsa, tarbiyachi bolani qiziqtirish va bilim darajasi yuqori bo‘lgan bolalar qatorida bo‘lishligi uchun turli yangi usullarni o‘ylab topadi. Xulosa o‘rnida shuni aytilish joizki, yurtimiz ertasi bo‘lgan farzandlarimizning baxtli kelajagi uchun qayg‘urish, har tomonlama ya‘ni, intellektual, jismoniy, estetik, aqliy, sog‘lom avlodni tarbiyalashga intilish har bir maktabgacha ta‘lim tashkiloti tarbiyachisining ustuvor maqsadi bo‘lsagina ertamiz egalari bo‘lgan bolajonlarimizni buyuk shaxsiyat egalari qilib ulg‘aytira olishimiz mumkinligini tushungan tarbiyachi o‘z oldiga qo‘ygan maqsadini tayyorlov guruhi bolalarini maktabga tayyorgarlik monitoringini oshishida ma‘lum darajada hissasini qo‘shish bilan bajara oladi desak adashmaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim Vazirining 2021-yilning 30-dekabrda 255-son buyrug‘i “Maktabgacha ta‘lim xodimlari asosiy lavozimlarining malaka tavsiflari” to‘g‘risida.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining “Maktabgacha ta‘lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to‘g‘risida” gi 802-sonli Qarori 2020-yil 22-dekabr.
3. “Bolalarni maktab ta‘limiga tayyorlash metodikasi” o‘quv qo‘llanma. T-2020 D.Q. Asqarova.
4. Maktabgacha pedagogika – 2019. F. Qodirova, Sh. Toshpo‘latova, N. Kayumova, M.A’zamova.

Internet saytlari:

1. www.pedagog.uz.
2. www.Ziyonet.uz.
3. www.tdpu.uz.